

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ЕКОНОМІКИ

Кафедра публічного управління та адміністрування

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему: «Розвиток електронного урядування на місцевому рівні
(на прикладі м. Хмельницького)»

Виконав: студент магістратури за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування заочної форми навчанням Худецький В.В.

Керівник: Требик Л.П., доцент кафедри публічного управління та адміністрування, кандидат наук з державного управління,

Рецензент: _____

Хмельницький – 2020 рік

Анотація

Худецький В.В. Розвиток електронного урядування на місцевому рівні (на прикладі м. Хмельницького) – Рукопис.

У магістерській роботі розкрито у теоретичному обґрунтуванні розвиток електронного урядування на місцевому рівні й розробці рекомендацій для удосконалення розвитку електронного урядування на місцевому рівні в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду.

Проаналізовано та виокремлено два основні підходи до розгляду сутності поняття «електронне урядування»: перший - ототожнення сутності понять «електронне урядування» та «електронний уряд», де основними завданнями є забезпечення доступу до інформації та надання електронних послуг громадянам та бізнесу; другий - доповнення вищезгаданих завдань демократичною складовою - електронною демократією, яка передбачає залучення громадян до процесу вироблення та прийняття управлінських рішень за допомогою сучасних інформаційних і комунікаційних технологій, оцінку та контроль за діяльністю органів влади.

Проаналізовано нормативно-правове регулювання розвитку електронного урядування в Україні, визначено його вплив на впровадження електронного урядування на місцевому рівні, виявлені проблеми, не вирішені в правовому полі електронного урядування на місцевому рівні.

Зроблено характеристику MyCity - єдиної інформаційної системи міста Хмельницького. Для громадян портал забезпечує отримання актуальної інформації про місто, для бізнесу - дозволить ефективніше оцінювати тенденції ринку, просувати товари та послуги, мати рівний доступ до об'єктів та ресурсів комунального майна. А для влади - це зручний ресурс для оприлюднення даних, який сприяє прийняттю ефективних рішень та покращенню комунікації.

Досліджено кращі зарубіжні практики електронного урядування на місцевому рівні та можливості імплементації в Україні досвіду вирішення проблем сумісності, налагодження координації між усіма рівнями влади.

Ключові слова: електронне урядування, електронні сервіси, MyCity.

Summary

Khudetsky V.V. Development of e-government at the local level (on the example of Khmelnytsky) - Manuscript.

The master's thesis reveals the theoretical basis for the development of e-government at the local level and the development of recommendations for improving the development of e-government at the local level in Ukraine, taking into account foreign experience.

Two main approaches to the essence of the concept of "e-government" are analyzed and singled out: the first - identification of the essence of the concepts of "e-government" and "e-government", where the main tasks are to provide access to information and provide e-services to citizens and businesses; the second - supplementing the above tasks with a democratic component - e-democracy, which involves citizens in the process of making and making management decisions using modern information and communication technologies, evaluation and monitoring of government activities.

The normative-legal regulation of e-government development in Ukraine is analyzed, its influence on the introduction of e-government at the local level is determined, the problems not solved in the legal field of e-government at the local level are revealed.

The characteristic of MyCity - the only information system of the city of Khmelnytsky is made. For citizens, the portal provides up-to-date information about the city, for business - will allow you to more effectively assess market trends, promote goods and services, have equal access to facilities and resources of communal property. And for the government, it is a convenient resource for disclosing data, which helps to make effective decisions and improve communication.

The best foreign practices of e-government at the local level and the possibilities of implementing in Ukraine the experience of solving compatibility problems, establishing coordination between all levels of government have been studied.

Keywords: e-government, e-services, MyCity.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО ВРЯДУВАННЯ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ.....	8
1.1. Електронне урядування в контексті сучасних дослідницьких підходів.	8
1.2. Нормативно-правове забезпечення розвитку е-урядування на місцевому рівні	12
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ У МІСТІ ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ.....	17
2.1. Аналіз електронних сервісів та інструментів у сфері відкритості та публічності міста Хмельницького	17
2.2. Характеристика MyCity - єдиної інформаційна системи міста Хмельницького	25
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ.....	35
3.1. Адаптація європейського досвіду ефективного впровадження електронного урядування на місцевому рівні до українських реалій.....	35
3.2. Пріоритетні напрями програми цифрового розвитку на період 2021- 2025 рр. м. Хмельницького.....	44
ВИСНОВКИ.....	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	55

ВСТУП

Актуальність теми. Реформа місцевого самоврядування та децентралізації влади, що триває в Україні, висуває нові вимоги до органів місцевої влади, які мають забезпечити відкритість та прозорість усіх видів діяльності органів влади та сприяти залученню громадян з метою розбудови довіри та сталих органів місцевого самоврядування і тому стала потреба в розвитку електронного урядування на місцевому та регіональному рівні. Результатом ефективного розвитку електронного урядування на місцевому рівні буде збільшений рівень участі громадян та відкритий процес прийняття рішень, які покращать якість діяльності на місцях, дозволить більш сфокусовано надавати публічні послуги громадянам, що відповідає актуальним запитам та потребам, і в такий спосіб підвищити рівень довіри до державних інституцій. Відповідно до Концепції розвитку електронного урядування в Україні, яка була затверджена Кабінетом Міністрів України [16], електронне урядування є ключовим інструментом у розвитку інформаційного суспільства, реалізація яких створює умови для відкритого та прозорого публічного управління.

Дослідженню теоретичних основ електронного урядування присвячені праці багатьох науковців, зокрема: О. Баранова, Р. Власенка, Л. Требик, В. Степанова, С. Чукут та ін.

Мета та завдання дослідження.

Метою дослідження є розгляд теоретичних концептуальних засад електронного урядування на місцевому рівні, аналіз розвитку електронного урядування у місті Хмельницький та з врахуванням європейського досвіду розробка практичних рекомендації удосконалення розвитку електронного урядування на місцевому рівні.

Для досягнення поставленої мети було визначено такі **завдання**:

- проаналізувати сучасні дослідницькі підходи щодо електронного урядування;
- дослідити нормативно-правове регулювання розвитку електронного

урядування в Україні та визначити його вплив на впровадження електронного урядування на місцевому рівні;

- проаналізувати електронні сервіси та інструменти у сфері відкритості та публічності міста Хмельницького;
- розглянути та охарактеризувати кабінет мешканця MyCity - єдиної інформаційна системи міста Хмельницького;
- дослідити та узагальнити кращі європейські практики електронного урядування на місцевому рівні й можливості їх імплементації в Україні;
- виокремити пріоритетні напрями цифрового розвитку на період 2021-2025 рр. м. Хмельницького.

Об’єкт дослідження – процеси електронного урядування в Україні.

Предмет дослідження - розвиток електронного урядування на місцевому рівні (на прикладі м. Хмельницького).

Методи дослідження. Для розв’язання поставлених завдань було використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів: теоретичного узагальнення, семантичний, порівняння, аналізу та синтезу для уточнення та удосконалення понятійно-категоріального апарату електронного урядування на місцевому рівні; системний аналіз для розкриття нормативно-правового регулювання впровадження електронного урядування на місцевому рівнях; порівняльного аналізу та екстраполяції для визначення переваг і проблем розвитку електронного урядування на місцевому рівні в Україні порівняно з відповідними зарубіжними практиками; експертних оцінок для визначення сучасного стану електронного урядування на місцевому рівні в місті Хмельницький; логічного узагальнення для розроблення висновків та рекомендацій щодо удосконалення електронного урядування на місцевому рівні в місті Хмельницькому згідно із сучасними загальносвітовими тенденціями.

Інформаційною базою дослідження є: монографії, статті, посібники, автореферати за темою дослідження, нормативно-правові акти, результати власних досліджень.

Структура роботи. Відповідно до мети та завдань дослідження робота складається зі вступу, 3 розділів, 6 підрозділів, висновків, списку використаних джерел із 64 найменування. Загальний обсяг роботи складає 62 сторінки.

РОЗДІЛ 1

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

1.1. Електронне урядування в контексті сучасних дослідницьких підходів

Перший нормативно-правовий акт щодо впровадження технологій “е-урядування”, був прийнятий українським урядом ще в 2003 році. Йому передували низка відповідних рішень Президента України у 2001-2002 рр., але досі немає офіційних визначень таких понять, як “е-уряд”, “е-урядування”, “е-демократія”, “інформаційне суспільство” тощо. Відсутність концептуального апарату відповідної категорії є однією з проблем, яка заважає ефективному впровадженню технології “е-урядування”.

З огляду на термін “е-урядування”, яким він є сьогодні, існує кілька конкуруючих підходів до його визначення, жоден з яких ще не отримав офіційного статусу.

Мішель Бакус, один з найдавніших дослідників у галузі електронного урядування, визначив “електронне урядування як використання електронних засобів у взаємодії між урядом та громадянами, урядом та бізнесом, а також як внутрішні державні операції для спрощення та вдосконалення демократії, державних та урядових бізнес-аспектів в державному управлінні “[51]. Він визначає, що електронна демократія відноситься до процесів та структур, які охоплюють усі форми електронної взаємодії між владою (тими, кого обирають) та громадянином (тими, хто голосує). Електронний уряд також функціонує як форма електронного бізнесу в управлінні і відноситься до процесів та структур, необхідних для надання електронних послуг широкій громадськості (громадянам та бізнесу), співпраці з діловими партнерами та електронних транзакцій у межах організації.

На думку дослідника, цей термін взаємодії базується на забезпеченні доступу до державних продуктів та послуг, обміну інформацією, комунікації,

транзакцій та системної інтеграції. Щоб зрозуміти суть електронного уряду та електронної демократії, М. Бакус наголошує на його цілях. Отже, є дві основні цілі електронної демократії: 1) надати громадянам доступ до інформації та відомостей про політичний процес, послуги та доступні можливості; 2) забезпечити перехід від пасивного доступу до інформації до активної участі громадян, тобто інформування громадян; представлення інтересів громадян; заохочення громадян до голосування; консультація громадян та заохочення громадян до спільної роботи.

Продовжуючи аналізувати доступні підходи для визначення природи електронного урядування в контексті висвітлення основних типів державних відносин із зацікавленими сторонами, вважається, що особливу увагу слід приділити дослідженню тайського дослідника з Школи державного управління Національного інституту адміністративного розвитку Дж. Фенга, який визначає „електронне урядування як спосіб використання урядами найбільш інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій, особливо веб-додатків в Інтернеті, з метою забезпечення кращого доступу до державної інформації та послуг для покращення якості послуг та створення більших можливостей для участі в демократичних інституціях та процесах "[62, с. 5].

За словами Шефара Віркара, розуміння електронного урядування включає також електронний уряду. Це пояснюється тим, що е-урядування насамперед стосується використання інформаційних та комунікаційних технологій урядовими установами та відомствами для поліпшення внутрішнього функціонування та надання державних послуг. [65]. Крім того, електронне урядування поділяється на дві сфери: електронне адміністрування та електронні послуги. На думку вченого, електронну демократію можна визначити явним наміром збільшити участь громадян у процесах прийняття рішень за допомогою використання цифрових засобів масової інформації та використання інформаційно-комунікаційних технологій у політичних процесах. Електронна демократія поділяється на електронну участь, ЕЛЕКТРОННЕ голосування та електронну консультацію. Він також включає визначення

електронного голосування, яке розуміється як вираження та здійснення основних демократичних прав та обов'язків в Інтернеті за допомогою спеціально розроблених цифрових платформ.

Отже, Шефара Віркар робить висновок, що електронне урядування означає використання інформаційних та комунікаційних технологій урядом, громадянським суспільством та політичними інституціями для залучення громадян до політичних процесів та заохочення більшої участі громадян у публіцистиці.

Цей підхід також підтримує Шарон С. Даус, яка вважає, що «електронне урядування передбачає використання інформаційно-комунікаційних технологій для підтримки державних служб, державного управління, демократичних процесів та відносин між громадянами, громадянським суспільством, приватним сектором та державою »[57; 58]. Дослідник вважає, що, розвиток більше двох десятиліть технологічних інновацій та реагуючи на виклики різних політичних процесів, електронне урядування можна розглядати з точки зору п'яти взаємопов'язаних цілей: політичної бази, зміцнення державних послуг, якісні та недорогі державні операції, які залучають громадян до демократичних процесів та адміністративних та інституційних реформ.

Вітчизняні вчені не залишились осторонь вивчення природи електронного урядування та його компонентів. Як і зарубіжні дослідники, були прихильники першого підходу, який звів його в основному до електронного уряду, та іншого - тих, хто намагався поєднати електронне урядування з демократичними компонентами.

Однак із прийняттям «Концепції розвитку електронного урядування в Україні» в 2010 році, коли поняття «електронний уряд» було офіційно визначено як «організаційна форма державного управління», це підвищило ефективність, відкритість та прозорість діяльності органами влади та муніципалітетами, що використовують інформаційні та телекомунікаційні технології. Ситуація змінилася з утворенням нового типу держави, орієнтованої на потреби громадян. Вже було чітко визначено, що електронне

урядування повинно включати не лише компонент електронний уряд, але й демократичний компонент - взаємодію влади з громадянами та задоволення їх потреб. Однак було виявлено, що основною складовою електронного урядування є електронний уряд, який розглядається як "єдина інфраструктура для міжвідомчої автоматизованої інформаційної взаємодії між державними органами та органами місцевого самоврядування з громадянами та бізнесом" [39]. Визначення електронної демократії в концепції не дано, проаналізовано проблеми із запровадженням електронного урядування в Україні. Крім того, була визначена мета концепції, принципи та завдання, перелічено шляхи впровадження та вирішення, а також етапи впровадження електронного урядування (з детальним описом завдань, необхідних для виконання завдань). Встановлено основні принципи електронного урядування: прозорість та відкритість; конфіденційність та інформаційна безпека; єдині технічні стандарти та взаємна сумісність; орієнтація на інтереси та потреби споживачів послуг.

Особливу увагу слід звернути на суть поняття "електронне управління на місцевому рівні". Однак серед досліджених наукових праць місцевих учених та практиків В. Дрешпак [9], І. Куспляк [15], С. Надюк [11], К. Кондаков [11] спеціального визначення електронного урядування на місцевому рівні не знайдено. Зазвичай даються визначення та тлумачення поняття «електронне урядування», а «електронне урядування на місцевому рівні» вважається лише його частиною.

На відміну від згаданих вище вітчизняних дослідників, В. Коновал у своєму дослідженні заявляє, що «електронне урядування на місцевому рівні - це форма державного управління, при якій місцева влада активно взаємодіє між собою, із суспільством, приватними особами та громадянами, компаніями та неприбутковими організаціями за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій»[12]. Однак це визначення поняття "міське електронне урядування" не зосереджується на особистісно орієнтованому підході до розуміння його спрямованості.

Місто виступає своєрідним "лакмусовим папірцем" для всіх нововведень у розвитку електронного управління на національному рівні, але для надання адміністративних послуг громадянам та компаніям та залучення їх до процесу прийняття рішень може здійснюватися безпосередньо на місцевому рівні шляхом взаємодії впроваджуватися громадянами та корпоративними структурами з місцевою владою та органами місцевого самоврядування.

1.2. Нормативно-правове забезпечення розвитку е-урядування на місцевому рівні

В Україні розроблено багато різних правових актів, які впливають та визначають розвиток електронного урядування. Серед останніх найбільш впливовими є: Стратегія сталого розвитку "Україна - 2020" [38], середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року [25], Стратегія реформування державного управління України на 2016-2020 роки [43], Концепція розвитку електронного урядування в Україні (2017) [14], Концепція розвитку системи електронних послуг в Україні [41], Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України для 2018-2020 рр. [42].

Зокрема, у третьому розділі Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» чітко зазначено, що однією з найвищих пріоритетів є реформа «державного управління», яка зосереджена на побудові прозорої системи державного управління та створенні професійної державної служби. Результатом реформи має стати створення ефективної, прозорої, відкритої та гнучкої структури державного управління із застосуванням новітніх інформаційно-комунікаційних технологій (електронне урядування) з метою забезпечення розробки та реалізації цілісної державної політики, прагнучи до постійної та відповідної реакції громадськості на внутрішні та зовнішні виклики»[38].

Серед основних законів України, які безпосередньо впливають та визначають розвиток електронного урядування, особливу увагу слід приділити: «Про Національну комп'ютерну програму» [32], «Про основні принципи

розвитку інформаційного суспільства в Україні» на 2007-2015 роки. . "[33]," Про інформацію "[29], «Про доступ до публічної інформації»[18], «Про захист персональних даних» [27], «Про адміністративні послуги» [17], «Про електронні документи та електронний документообіг» [20], «Про електронний цифровий підпис» [19] та ін. Рішення та розпорядження Кабінету Міністрів України мали вирішальний вплив на запровадження електронного уряду, зокрема: «Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні» [28], «Про затвердження Порядку використання електронних цифрових підписів державними органами, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та державними організаціями "(2004) [24], «Про затвердження Типового порядку введення електронний документообіг у виконавчій владі» (2004) [26] та ін.

Протягом майже двадцяти років готується нормативно-правовий супровід розвитку інформаційного суспільства в Україні та його важливої складової електронного урядування. Серед різноманітних прийнятих нормативно-правових актів можна виділити такі основні напрями регулювання запровадження електронного урядування: концептуальні та стратегічні основи; електронний документообіг та електронний цифровий підпис; електронні послуги; участь громадян у прийнятті управлінських рішень; захист інформації та персональних даних; функціонування та наповнення веб-ресурсів та веб-сайтів.

Проаналізуємо в історичній ретроспективі деякі з тих, що найбільше вплинули на розвиток електронного урядування на місцевому рівні. Перш за все слід звернути увагу на постанову Кабінету Міністрів України "Про порядок публікації інформації про діяльність органів виконавчої влади в Інтернеті" (2002 р.) [34], після чого планувалося регулярно публікувати інформацію, міністерствами, іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади на власних веб-сайтах та створити єдиний урядовий веб-портал; вказано склад та вимоги до публікації інформації.

Наступним кроком стала постанова Кабінету Міністрів України "Про

заходи щодо створення електронної інформаційної системи" Електронний уряд " (2003) [28]. Одним із пріоритетних завдань було, зокрема, надання інформаційних та інших послуг громадянам та юридичним особам через електронну інформаційну систему електронне управління, яка мала на меті забезпечити інформаційну взаємодію органів виконавчої влади з громадянами та юридичними особами на основі сучасних інформаційних технологій.

Основним механізмом виконання цього завдання було стати єдиним веб-порталом органів виконавчої влади, призначеним для сприяння інтеграції веб-сайтів, електронних інформаційних систем та ресурсів, а також надання інформації та інших послуг через Інтернет.

В Законі України "Про основні принципи розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки" (2007) [33] метою було запровадити механізми надання інформаційних послуг державними органами та органами місцевого самоврядування, юридичним та фізичним особам, що користуються Інтернетом. Встановити статус та перелік обов'язкових електронних послуг, які державні та місцеві органи влади повинні надавати юридичним та фізичним особам для забезпечення реалізації принципу єдиної точки доступу (єдиного вікна). Цей закон вже чітко визначив проблему електронної взаємодії між органами державної влади та місцевого самоврядування, а також фізичними та юридичними особами. Це повинно вирішити цю проблему, полегшивши громадянам участь у прийнятті управлінських рішень, надавши населенню доступ до інформаційних ресурсів та систем надання інформаційних послуг органами державної влади та місцевого самоврядування через Інтернет.

Однак бажаного результату так і не вдалося досягти. З цієї причини у 2010 р. розпорядженням Кабінету Міністрів України була розроблена та затверджена «Концепція розвитку електронного управління» [39], в якій вперше було встановлено визначення електронного уряду як «форми організації державного управління, що сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, які використовують інформаційні та

телекомунікаційні технології для формування нового типу держави, орієнтованої на потреби громадян» [39] Також було встановлено, що головною складовою електронного урядування є електронне урядування, яке розглядається як «єдина інфраструктура для міжвідомчої автоматизованої інформаційної взаємодії між державними органами та органами місцевого самоврядування з громадянами та бізнесом "[39].

Слід зазначити, що вітчизняні вчені (І. Жилияєв, С. Чукут) та практики (А. Баранов, С. Дзюба, А. Єфанов, Є. Клепець, І. Рубан, А. Семенченко) є представниками громадських організацій та компаній (М. Демкова, Т. Попова) та міжнародні експерти (Ю. Міснікова, А. Арво) [13].

Впровадження електронного урядування дало змогу створити якісно нові форми організації діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх взаємодії з громадянами та бізнесом шляхом надання доступу до державних інформаційних ресурсів, можливості отримання електронних адміністративних послуг та зв'язку з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, що використовують Інтернет.

Сформульовано основні принципи електронного урядування: прозорість та відкритість; конфіденційність та інформаційна безпека; єдині технічні стандарти та взаємна сумісність; орієнтація на інтереси та потреби споживачів послуг.

У зв'язку із запровадженням електронного урядування на місцевому рівні заслуговує на увагу низка нормативно-правових актів, що визначають основні принципи функціонування електронного документообігу та використання електронних документів. Насамперед слід дотримуватися таких законів України, як: «Про електронні документи та електронний документообіг» (2003) [20] та «Про електронний цифровий підпис» (2003) [19]. Закони регулюють використання електронних документів, визначають правовий статус електронного цифрового підпису та відносини, що виникають в результаті використання електронного цифрового підпису.

З прийняттям цих нормативно-правових актів обов'язки всіх місцевих

органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування вже були чітко визначені для дотримання стандартних інструкцій з діловодства, а також документації та положень щодо організації електронної взаємодії. Хоча з часу прийняття цих інструкцій та положень минуло не так багато часу, можна очікувати, що вони матимуть позитивний вплив на впровадження електронного урядування на місцевому рівні. Потрібні подальші кроки для розробки нормативної бази для координації зусиль для ефективного впровадження електронного урядування на місцевому, національному та регіональному рівнях, вирішення питань сумісності та розвитку співпраці між органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, громадянами та бізнесом з використанням різних інструментів та технологій електронного урядування.

Отже, з початку 2020 року можна стверджувати, що більшість проблем із запровадженням електронного урядування як на національному, так і на місцевому рівнях зумовлені неповною регуляторною підтримкою. Проведений нами аналіз показав, що існує постійний рух по колу, коли проблеми та шляхи їх вирішення оголошуються в правових актах, що, в свою чергу, є основою для розробки інших нормативних документів. Проблеми просто деталізуються, уточнюються, але не вирішуються.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ У МІСТІ ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ

2.1. Аналіз електронних сервісів та інструментів у сфері відкритості та публічності міста Хмельницького

В 2020 році Хмельницький став членом спільноти глобального Партнерства «Відкритий уряд» OGP (Open Government Partnership). Також став лідером загального рейтингу Індексу конкурентоспроможності міст України 2019/2020, який проводив Інститут економічних досліджень та політичних консультацій за підтримки Міжнародної організації USAID (перші місця - "Доступ до публічного майна", "Прозорість та відкритість даних", "Неформальні платежі та відсутність корупції", "Лідерство міської влади" та у підкомпоненті "Фінансові та інфраструктурні ресурси").

Розглянемо більш детально досягнення у сфері відкритості та публічності Хмельницького.

Хмельницький залишається в числі лідерів серед обласних центрів в рейтингу оприлюднення відкритих даних. На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 року № 835 «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних» [22], виконавчі органи Хмельницької міської ради представляють набори даних, опубліковані у формі відкритих даних.

До публічної інформації Хмельницької міської ради у формі відкритих даних відносять такі нормативно-правові акти:

- Закон України «Про доступ до публічної інформації» [18].
- Постанова Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 року № 835 «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних», із змінами [23].

— Розпорядження міського голови від 21.08.2017 № 214-р «Про створення робочої групи з впровадження системи відкритих даних міста Хмельницького» [36].

— Рішення сесії міської ради від 11 квітня 2018 року № 20 «Про затвердження Положення про відкриті дані Хмельницької міської ради» [21].

— Рішення сесії міської ради від 14 грудня 2018 року № 73 «Про приєднання Хмельницької міської ради та її виконавчих органів до Міжнародної Хартії відкритих даних»[35].

Дорожня карта (заходи) розвитку відкритих даних Хмельницької міської ради на IV квартал 2019 року та на 2020 рік. 2019 - Хмельницький приєднано до Міжнародної Хартії відкритих даних. Міжнародну хартію відкритих даних прийняла 71 держава та місцева влада, в тому числі місто Хмельницький.

Веб-порталі відкритих даних Хмельницької міської ради <http://mycity.khm.gov.ua/OpenData/> розглянемо детальніше в пункті 2.2.

Хмельницький є активним учасником національних форумів та заходів з питань електронного врядування та відкритих даних. Так, в лютому 2020 року у місті відбувся Open Data Campus, який організований в рамках реалізації проєкту TAPAS Project/Прозорість та підзвітність у держуправлінні та послугах та незалежного видання Texty.org.ua (поєднання класичної журналістики та журналістики даних, створення інформативної візуалізації та інфографіки). Це важливий для міста захід, на якому ІТ фахівці пройшли навчання по роботі з відкритими даними, опрацювали передові інструменти для аналізу та візуалізації відкритих даних та створили дієві проєкти, які можуть зробити життя в місті комфортнішим.

У приміщеннях виконавчого комітету та централізованої бібліотечної системи для працівників структурних підрозділів міської ради, комунальних підприємств проводились воркшопи з підвищення якості відкритих даних.

Для представників бізнесу та громадськості проводяться заходи щодо популяризації впровадження в міській раді інструментів та сервісів е-урядування.

Станом на 01.11.2020 на веб-порталі відкритих даних оприлюднено більше 70 відкритих реєстрів в режимі онлайн та на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних <https://data.gov.ua> оприлюднено більше 450 наборів відкритих даних.

Підписано Меморандум про співпрацю та приєднання міста Хмельницького до Ініціативи CoST (Infrastructure Transparency Initiative). CoST публікуватиме на порталі «Прозора інфраструктура» <http://portal.costukraine.org/> інформацію щодо планування, реалізації та контролю за виконанням будівництва проєктів інфраструктури міста у відкритому доступі. Хмельницький став учасником проєкту «Створення дашбордів для візуалізації об'єктів інфраструктури міст» на базі платформи аналітичної системи в будівництві NORA.

Для забезпечення електронної ідентифікації й автентифікації фізичних і юридичних осіб підписано договір з Міністерством цифрової трансформації про приєднання до інтегрованої системи електронної ідентифікації <https://id.gov.ua/>, що дасть змогу без додаткової реєстрації отримати доступ до державних електронних сервісів та послуг.

Для батьків новонароджених хмельничан забезпечено доступ до сервісу «єМалятко». Єдина інформаційна система міста підключена до державного порталу «Дія» та інших державних реєстрів.

На сьогодні на сайті Хмельницької міської ради онлайн доступна 21 електронна послуга:

- 12 для громадян,
- 8 для бізнесу,

— 1 для комунальних підприємств.

До кінця року будуть доступні **36 електронних послуг** (в режимі тестування 17 послуг з питань архітектури та містобудування (реклама, тимчасові споруди, присвоєння адрес тощо).

В рамках проекту USAID «Підтримка організацій-лідерів у протидії корупції в Україні «ВзаємоДія» та за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) впродовж року здійснювались роботи по впровадженню геоінформаційної системи міської ради (далі ГІС).

Фахівці підприємства, виконавчі органи міської ради, а саме: управління архітектури та містобудування, управління земельних ресурсів та земельної реформи, управління торгівлі, із залученням зовнішніх фахівців розробляли та впроваджували перші модулі підсистем ГІС:

- геопортал <https://gis.khm.gov.ua/> ;
- адресний реєстр;
- містобудівний кадастр;
- реєстр рекламних засобів;
- реєстр тимчасових споруд;
- міський земельний кадастр;
- оцифровану містобудівну документацію.

Станом на 1.11.2020 року на геопорталі опубліковано 16 реєстрів. Запуск та функціонування геопорталу міста значно покращує якість оприлюднених даних та забезпечує оприлюднення геопросторових даних об'єктів, що знаходяться на території міста.

Геопортал Хмельницької міської ради gis.khm.gov.ua

- Дані реєстрів
- Аналітика даних

Єдиний державний веб-портал відкритих даних <https://data.gov.ua/>

- Інструкція по роботі з порталом для розпорядників інформації
- Хмельницька міська рада – набори даних розпорядників інформації

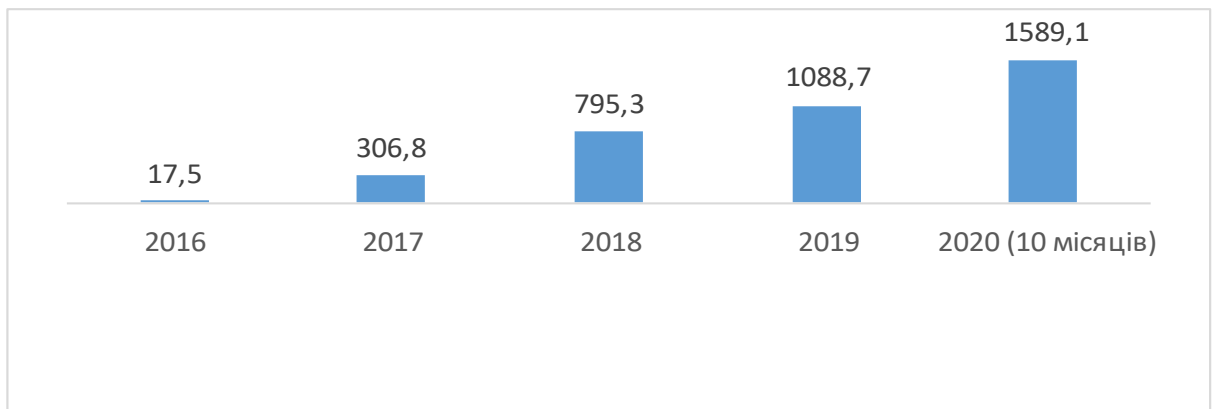
Геопортал дасть змогу будь-якому користувачу перевірити статус рекламних засобів, тимчасових споруд, що розташовані на території міста (кому належить об'єкт, хто видав дозвіл, термін дії договору, параметри розташування тощо), а також є можливість надрукувати витяги з карти.

Завдяки геопорталу можна розвивати і приватні цифрові сервіси. Це ще один важливий крок щодо розвитку публічності та відкритості влади міста.

Забезпечено функціонування реєстру територіальної громади міста, до якого підключено нотаріусів, абонентські служби комунальних підприємств міста. Проводяться підготовчі роботи по підключенню інших державних органів.

У 2020 році забезпечено висвітлення діяльності міської ради та її виконавчих органів, економічного, господарського, культурного, соціального життя територіальної громади на офіційному веб-сайті міської ради <http://khm.gov.ua/>. Постійно створюються нові розділи та сторінки, в тому числі враховуються потреби мешканців та вимоги законодавства.

Кількість відвідувань офіційного веб-сайту міської ради за січень-жовтень 2020 року склала 1589,1 тис., в тому числі по роках (рис. 2.1):

Р

Рис. 2.1 Кількість відвідувань офіційного веб-сайту міської ради

Примітка. Складено автором.

Розроблено також і нові веб-сайти (серед яких):

- <https://osvita.khm.gov.ua> - департаменту освіти та науки;
- <http://uoz.khm.gov.ua/>- управлінню охорони здоров'я.

Забезпечено онлайн комунікації для мешканців:

- Електронні звернення
- Електронні запити на отримання публічної інформації
- Електронні петиції до Хмельницької міської ради- <https://petition.e-dem.ua/khmelnysky>
- Відкрите місто- <https://opencity.e-dem.ua/map/UA6810100000>
- Бюджет участі- <https://gp.khm.gov.ua/>
- Електронні консультації та опитування- <https://consult.e-dem.ua/6810100000>
- Запис на секції та гуртки.

Веб-платформа «Єдина платформа місцевої електронної демократії» (e-DEM), до якої підключені електронні петиції, електронні консультації та «Відкрите місто» створена та функціонує в рамках реалізації програми (рис. 2.2)

«Електронне врядування задля підзвітності влади та участі громади» (EGAP), що фінансується Швейцарською Конфедерацією та виконується Фондом Східна Європа та Innovabrige Foundation.

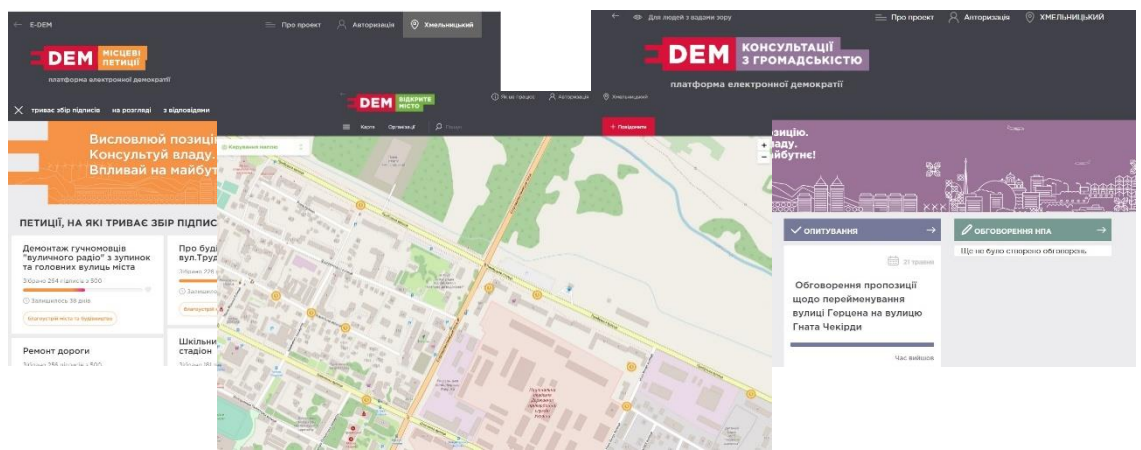

Рис. 2.2. Веб-платформа «Єдина платформа місцевої електронної демократії».

Забезпечено функціонування:

- онлайн запису "Електронна черга у ДНЗ" (загальна міська електронна черга в дошкільні навчальні заклади).

Прозорий бюджет та публічна аналітика закупівель.

- Система візуалізації «Відкритий бюджет» <https://www.openbudget.in.ua/> (рис.2.3)

- Публічна аналітика закупівель (рис.2.5).

- Портал OPENBUDGET - <https://openbudget.gov.ua/local-budget/22201100000/info/profile>

- Єдиний веб-портал використання публічних коштів - <https://spending.gov.ua/>

- Моніторинг місцевих закупівель

- Річні плани закупівель

<https://khm.gov.ua/uk/content/publicna-analytyka-zakupive>

Рис. 2.5. Публічна аналітика закупівель

Інформація про публічні закупівлі на сайті — це відкритість місцевої влади. Така новація має низку переваг. Наприклад: громадяни отримують доступ до публічної інформації. Вони бачать, що влада від них нічого не приховує. Активні жителі можуть моніторити й контролювати закупівлі одразу на веб-сайті. Завдяки цьому, орган місцевого самоврядування отримувати менше запитів на доступ до публічної інформації — це знизить навантаження на апарат органу влади. Окрім цього, завдяки більшій залученості громади до контролю публічних закупівель, знизиться ймовірність корупції у закупівлях підпорядкованих вам замовників.

Інформаційні та освітні заходи відбуваються постійно, також із залученням експертів. У приміщенні виконавчого комітету та Хмельницької централізованої бібліотечної системи проводяться семінари-практикуми для підвищення якості відкритих даних для працівників структурних підрозділів міської ради комунальних послуг.

Заходи проводяться для представників компаній та широкої громадськості з метою сприяння впровадженню інструментів та послуг електронного управління в міській раді.

Створено корпоративну мережу передачі даних Хмельницької міської ради та її виконавчих органів (далі - корпоративна мережа), яка поєднує встановлену волоконно-оптичну лінію зв'язку, структуровані кабельні мережі виконавчих органів міської ради, апаратне та програмне забезпечення та робочі місця в 21 кімнаті.

В окремій кімнаті було створено серверну кімнату, в якій зберігаються та обробляються сервери, пристрої комутації серверів, інформаційні системи та веб-ресурси.

Отже, Хмельницький в числі лідерів серед обласних центрів в рейтингу оприлюднення відкритих даних. Місто є одним із лідерів впровадження місцевого самоврядування, бо практично втілює відкриту владу через відкриту

інформацію, відкриту комунікацію, відкриті дані, електронні послуги, а також постійно вивчає потреби громади через зустрічі з мешканцями, у тому числі у мікрорайонах міста, тісну співпрацю з громадськими організаціями, молоддю, ЗМІ, зустрічі та консультації з бізнесом, залучення фахівців та експертів, в тому числі міжнародних.

2.2. Характеристика MyCity - єдиної інформаційна системи міста Хмельницького

Хмельницький успішно здійснює реалізацію власного стартапу - проєкт MyCity (веб-портал «Єдина інформаційна система міста» <http://mycity.khm.gov.ua>), який став фіналістом конкурсу Open Data Challenge на основі відкритих даних (проєкт TAPAS Project/Прозорість та підзвітність у держуправлінні та послугах).

MyCity <https://mycity.khm.gov.ua> – це перший в Україні міський веб-портал міста, який об'єднав всі необхідні сервіси та послуги на основі відкритих даних в одному місці.

Портал MyCity має чотири напрямки:

- АНАЛІЗУЙ - портал відкритих даних;
- ЖИВИ – електронні сервіси та послуги;
- ВІДПОЧИВАЙ – інформаційний портал;
- ІНВЕСТУЙ – інвестиційний портал (розроблено спільно з КУ «Агенція розвитку Хмельницького»).

Хмельницький перше місто, яке на веб-порталі відкритих даних міської ради <https://mycity.khm.gov.ua/OpenData> забезпечує оприлюднення наборів відкритих даних міської ради у формі відкритих реєстрів в режимі онлайн (оприлюднено більше 70 відкритих реєстрів). На початку року Хмельницький приєднався до Міжнародної хартії відкритих даних <https://opendatacharter.net/>. Хартію відкритих даних сьогодні уже прийняли 73 національних уряди та місцевих органи влади.

Для зручності користувачів набори відкритих даних подані у вигляді реєстрів та за: Категоріями:

1. Міська влада
  - Дані про депутатів місцевих рад, у тому числі контактні дані та графік прийому
  - Довідник підприємств, установ (закладів) та організацій розпорядника інформації та підпорядкованих йому організацій
  - Реєстр наборів даних, що перебувають у володінні розпорядника інформації
2. Бізнес
  - Реєстр комунального майна (приміщення оренда/користування)
3. Економіка
  - Список регуляторних актів
4. Земля, архітектура, будівництво
  - Дані про надані містобудівні умови та обмеження
  - Реєстр вулиць
  - Перелік розповсюджувачів реклами
  - Реєстр дозволів на розміщення зовнішньої реклами
  - Реєстр вивісок
  - Актуальні списки власників/орендарів місцевих земельних ділянок
  - Перелік земельних ділянок, що пропонуються для здійснення забудови
5. Житлово-комунальні
  - Реєстр будинків управляючих компаній
  - Реєстр ОСББ
6. Транспорт, перевезення
  - Перелік перевізників, що надають послуги пасажирського автомобільного транспорту в м. Хмельницький
7. Соціальний захист, освіта
  - Списки громадян, які перебувають на квартирному обліку

- Списки громадян, які перебувають на квартирному обліку
- Списки громадян, які перебувають на квартирному обліку
- Списки громадян, які перебувають на квартирному обліку
- Вікова структура населення міста в розрізі вулиць (дані з реєстру територіальної громади міста)

- Контакти управління соцзахисту
- Інформаційні бази УПСЗН1
- Інформаційна БД призначення соціальних допомог 2018
- Багатодітні сім'ї 2018

8. Охорона здоров'я

- Адреси аптек
- Імунопрофілактика
- Програма здоров'я хмельничан
- Зниження захворюваності на серці
- Охорона материнства та дитинства
- Форма №16
- Форма №17

9. Культура, туризм, спорт

- Звіт про діяльність клубів. Загальні відомості та матеріальна база
- Звіт про діяльність клубів. Клубні формування та майстри
- Звіт про діяльність клубів. Культурно масові заходи
- Звіт про діяльність бібліотек. Загальні відомості та матеріальна база
- Звіт про діяльність бібліотек. Користувачі, відвідування, звернення до бібліотек

– Звіт про діяльність бібліотек. Формування і використання бібліотечних фондів

- Звіт про діяльність бібліотек. Електронні ресурси
- Звіт про діяльність бібліотек. Персонал бібліотек
- Звіт про діяльність бібліотек. Надходження і використання коштів

- Звіт про нерухомі пам'ятки та об'єкти культурної спадщини·
Державний облік пам'яток
- Звіт про нерухомі пам'ятки та об'єкти культурної спадщини·
Об'єкти культурної спадщини
- Звіт про нерухомі пам'ятки та об'єкти культурної спадщини·
Пам'ятники, які потребують реставрації
- Звіт про нерухомі пам'ятки та об'єкти культурної спадщини·
Фінансування ремонтно-реставраційних робіт
- Звіт про нерухомі пам'ятки та об'єкти культурної спадщини·
Заходи по охороні культурної спадщини
- Звіт про нерухомі пам'ятки та об'єкти культурної спадщини·
- Звіт про діяльність музеїв· Загальна інформація
- Звіт про діяльність музеїв· Фонди музею
- Звіт про діяльність музеїв· Класифікація предметів основного фонду
- Звіт про діяльність музеїв· Рух основного фонду музею
- Звіт про діяльність музеїв· Площі та технічний стан музею
- Звіт про діяльність музеїв· Науково-дослідницька робота й експозиції
- Звіт про діяльність музеїв· Культурно-освітня робота музею
- Звіт про діяльність музеїв· Персонал музею
- План заходів управління культури

10. Екологія.

11. Місця розташування

- Тимчасові споруди - відкриті майданчики для харчування
- Дрібнороздрібна мережа (пересувні об'єкти)
- Тимчасові споруди - кіоски та павільйони
- Дитячі майданчики

Набори відкритих даних подані у вигляді реєстрів та за: Розпорядниками:

Таблиця 2.1

Набори відкритих даних у вигляді реєстрів Хмельницької міської ради

Довідник підприємств, установ (закладів) та організацій розпорядника інформанта підпорядкованих йому організацій, у тому числі їх ідентифікаційних кодів, офіційних веб-сайтів адрес електронної пошти, телефонів та адрес.
Реєстр набор із даних, що перебувають у володінні розпорядника інформації.
Додаткові переліки з відкритих даних.
Нормативно-правові акти, акти індивідуальної дії (крім внутрішньо-організаційних). прийняті розпорядником інформації, проекти нормативно-правових актів, інформація, визначена законодавством про засади регуляторної політики.
Перелік укладених договорів (укладені договори, інші правочини. додатки, додаткові угоди та інші матеріали до них).
Організаційна структура виконавчих органів міської ради.

Примітка. Складено автором.

Управління капітального будівництва відповідає за Відомості про залучення, розрахунок розміру і використання коштів пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту.

Фінансове управління є розпорядником інформації за : Паспорти бюджетних програм місцевого бюджету; Перелік бюджетних програм; Перелік розпорядників бюджетних коштів; Перелік цільових програм, у тому числі посилання на оприлюднені ресурси в Інтернеті.

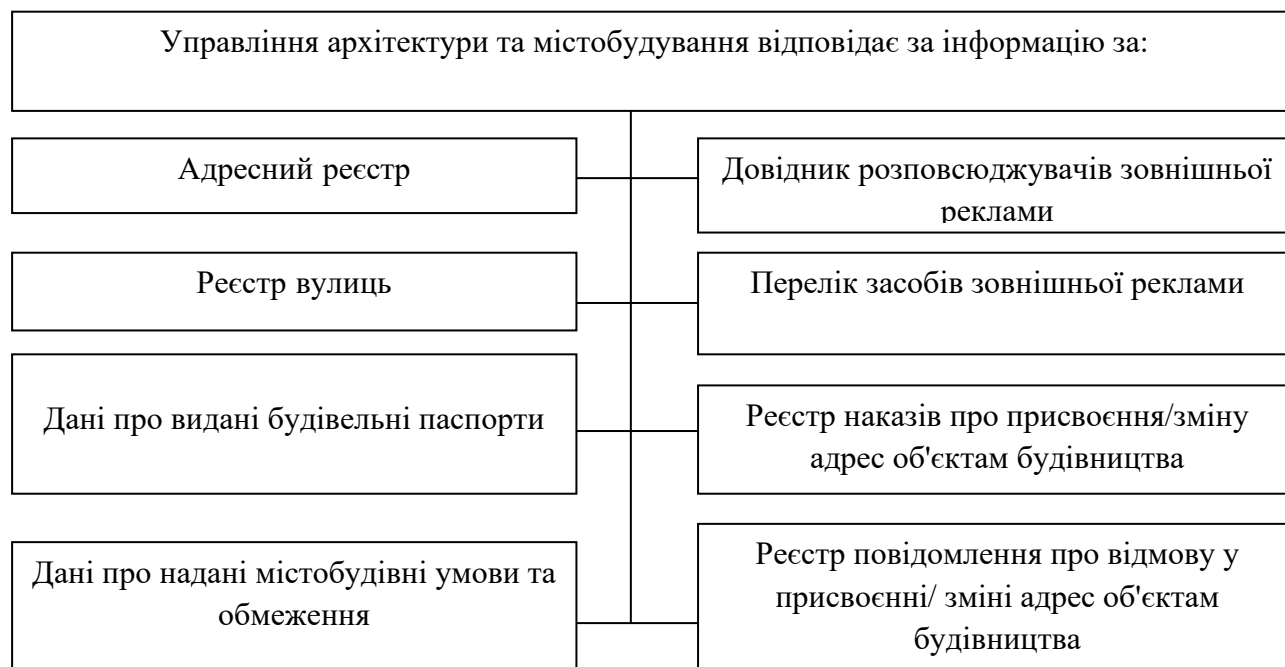

Рис. 2.7 Набори відкритих даних у вигляді реєстрів Управління архітектури та містобудування

Управління земельних ресурсів та земельної реформи є розпорядником інформації про: Актуальні списки власників/орендарів місцевих земельних ділянок; Перелік земельних ділянок, що пропонуються для здійснення забудови.

Управління житлово-комунального господарства відповідає за Реєстр будинків управляючих компаній; Реєстр управляючих компаній; Реєстр ОСББ; Реєстр дитячих майданчиків; Реєстр доріг; Списки на проведення капітального та поточного ремонту, будівництва, реконструкції та благоустрою; Дані про зелені насадження, що підлягають видаленню.

Управління з питань екології та контролю за благоустроєм міста: результати радіаційного контролю, дані про видані дозволи на порушення об'єктів благоустрою.

З метою оперативної інтеграції, аналізу відкритих державних даних та повідомлення про їх зміну веб-портал Єдиної інформаційної системи міста <https://mycity.khm.gov.ua> підключено до сервісу Оpendатабот <https://opendatabot.ua/>. Це в подальшому забезпечить можливість бізнесу аналізувати контрагентів (можливість співпраці), передивлятись актуальну інформацію про судові рішення (інформацію про ризики співпраці), відображати актуальний статус підприємств і т.д. Станом на 01.11.2020 даний сервіс забезпечує для бізнесу підключення до 28 державних реєстрів.

На веб-порталі MyCity - «Єдина інформаційна система міста» <http://mycity.khm.gov.ua> функціонують: електронні сервіси та послуги, веб-портал відкритих даних, інформаційний веб-портал, інвестиційний веб-портал (спільно з КУ «Агенція розвитку Хмельницького»).

В кінці 2019 року запрацював електронний «Кабінет мешканця» <https://mycity.khm.gov.ua/account/login>, завдяки якому громадяни за спрощеною процедурою уже замовляють адміністративні послуги в ЦНАП.

Всього за 2 тижні було замовлено 49 електронних послуг. Найпопулярнішою є замовлення довідки про реєстрацію місця проживання/перебування особи.

Через «Кабінет мешканця» також можна подати електронну заяву на отримання довідки про склад сім'ї, замовити видачу копій рішень, витягів з прийнятих рішень міської ради та виконавчого комітету, довідки, копій, витягів стосовно стажу роботи, нарахування заробітної плати за час роботи на ліквідованих підприємствах, установах, організаціях та зареєструватись на електронну чергу в ЦНАП.

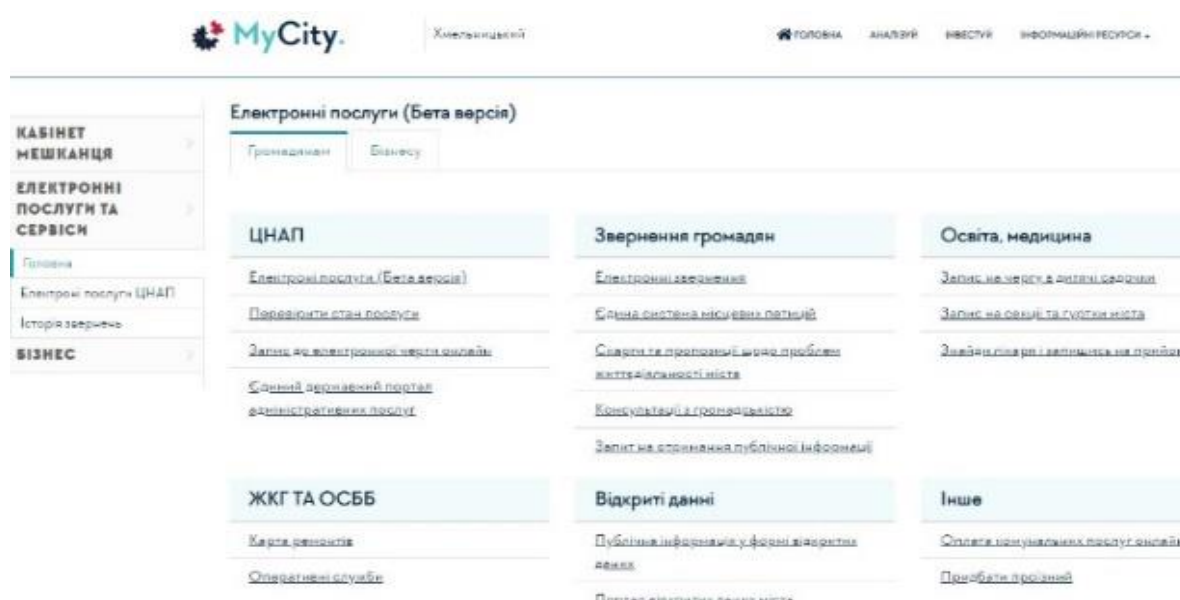

Рис. 2.8 веб-порталі MyCity

Через «Кабінет мешканця» можна отримати необхідну інформацію, а також здійснити швидкий перехід на державні електронні послуги та сервіси.

Через «Кабінет мешканця» уже надано 1224 електронних послуги, значна частина яких для бізнесу.

В «Кабінеті мешканця» в розділі «Мої компанії» передбачено можливість реєструвати інвестиційні проєкти.

На сайті Хмельницької міської ради через «Кабінет мешканця» на порталі MyCity можна не лише замовити, а й отримати такі електронні довідки:

- Довідка про реєстрацію місця проживання/перебування особи (зняття з реєстрації місця проживання).

- Довідка про зареєстрованих у житловому приміщенні/будинку осіб.

Для отримання довідки онлайн потрібно зареєструватись в «Кабінеті мешканця» <https://mycity.khm.gov.ua/Account/Login>, далі вибрати необхідну послугу, заповнити усі відомості відповідно до електронної форми, прикріпити скановані копії документів та підписати – згенерувати заяву за допомогою особистого електронного цифрового підпису (ЕЦП).

Відділ реєстрації місця проживання управління з питань реєстрації міської ради перевіряє заявку з даними Реєстру територіальної громади міста Хмельницького та, в разі підтвердження інформації, формує довідку, яку в електронному вигляді можна завантажити у «Кабінеті мешканця» в розділі «Історія звернень» <https://mycity.khm.gov.ua/Snap/YourDocuments>.

Отримання таких електронних послуг стало можливим завдяки співпраці ХМКП «Хмельницький інфоцентр» з Міністерством цифрової трансформації та під'єднання Єдиної інформаційної системи міста mycity.khm.gov.ua до Інтегрованої системи електронної ідентифікації ID.GOV.UA

В рамках впровадження проєкту MyCity створено електронний «Кабінет мешканця», завдяки якому громадяни отримують або замовляють за спрощеною процедурою адміністративні послуги в ЦНАП. <https://mycity.khm.gov.ua/account/login>.

Впроваджено мобільний додаток «MyCity».

На першому етапі додаток передбачає:

- Заходи - Анонси подій. Основні загальноміські організаційно-масові та культурні заходи.
- Інформування - Інформація про головні новини життєзабезпечення міста. Повідомлення про перекриття вулиць, відключення води, світла, тощо з прив'язкою до карти міста. Сповіщення про екстрені та аварійні ситуації.
- Сервіси – Перевірка стану послуг в ЦНАП.
- Оперативні служби – телефонний довідник.

Активні кнопки переходу на офіційний сайт міської ради та у «Кабінет мешканця».

Посилання для завантаження мобільного додатку:

<https://apps.apple.com/app/id1492798836>

<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.mycity.khm>

Рис. 2.7 Мобільний додаток «MyCity»

Мобільний додаток має стати зручним сервісом поступового переходу на електронні послуги ЦНАП та портали, через які надаються державні послуги.

«У майбутньому сервіс розвиватиметься, можливо, додаватимуться нові розділи і функції. Свої пропозиції може надати кожен, для цього у додатку передбачена окрема форма. Наш мобільний додаток - цілком об'єктивна вимога часу. Хмельничани повинні отримувати важливу інформацію легко, зручно і доступно. Це ще один хороший результат роботи нашої команди в минулому році. Відкритість та підзвітність – саме такими принципами ми постійно керуємося у своїй діяльності. Завдяки проєкту «MyCity» та великій роботі, яку провели управлінці та відповідальні за відкриті дані комунальних підприємств, Хмельницький двічі впродовж 2019 року було визнано лідером у рейтингу оприлюднення відкритих даних серед обласних центрів», - зазначив мер міста Олександр Сергійович на веб-сайті міста.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

3.1. Адаптація європейського досвіду ефективного впровадження електронного урядування на місцевому рівні до українських реалій

Інновації є центральними для більшості програм фінансування економічного та регіонального розвитку в країнах Європейського Союзу. Особлива увага приділяється «розумним програмам» регіонального та місцевого розвитку, а саме запровадженню електронного урядування на цих рівнях.

Саме містам відводиться ця важлива роль. Вони повинні налагодити активний діалог зі своїми громадянами і приватним та державним секторами щодо спільного створення, розробки та тестування різних технологій електронного урядування, включаючи технології, пов'язані з розробкою та впровадженням електронних послуг для громадян та бізнесу, для розробки інструментів електронної демократії.

Ефективне впровадження електронного урядування на місцевому та регіональному рівні в країнах Європейського Союзу включає розгляд надання загальноєвропейських послуг як інструменту підвищення мобільності людей та знань у різних регіонах Європи.

Особлива увага приділяється таким сферам, як порівняльний аналіз місцевих та регіональних електронних послуг та програм, соціальний та екологічний сталий розвиток через відповідні політичні та стратегічні обговорення, усунення дефіциту кваліфікованих спеціалістів з ІКТ у місцевому самоврядуванні, зміна підходів до управління та керівництво місцевого самоврядування. [8].

Для Європейського Союзу постійним завданням у контексті розвитку електронного урядування та формування цифрового єдиного ринку в Європі є забезпечення сумісності між правовими інструментами, бізнес-процесами,

обміном інформацією та компонентами, необхідними для забезпечення електронних європейських державних послуг.

Проблема сумісності при впровадженні електронного урядування ще не стала предметом окремого дослідження українських вчених. Серед публікацій місцевих дослідників слід зазначити праці С. Чукут та А. Загвойської [48], в яких проблема сумісності розглядалась у контексті необхідності підготовки магістрів з електронного урядування з урахуванням європейського досвіду.

У "Концепції розвитку електронного урядування в Україні" (2017) [39] основні принципи включають зокрема два важливі принципи, які безпосередньо пов'язані з вирішенням проблеми сумісності: одноразове введення інформації та стандартна сумісність, що визначає необхідність проектувати та експлуатувати інформаційні та телекомунікаційні системи в державних установах відповідно до єдиних відкритих вимог та стандартів для забезпечення подальшої сумісності, електронної взаємодії та повторного використання.

У березні 2010 року Європейська комісія розпочала реалізацію стратегії «Європа 2020» [52] для подолання кризи та підготовки економіки ЄС до викликів наступного десятиліття. Стратегія передбачає високий рівень зайнятості, продуктивності та соціальної згуртованості, що потрібно перетворити на конкретні дії на рівні ЄС та держав-членів.

Однією із семи ініціатив стратегії є «Цифрова програма для Європи», прийнята в 2010 році [60], в якій ІКТ відіграватимуть ключову роль у досягненні амбіційних цілей стратегії «Європа 2020». Метою порядку денного є визначити курс на максимізацію соціального та економічного потенціалу ІКТ, особливо Інтернету як посередника в економічній та соціальній діяльності: для компаній, роботи та отримання електронних (цифрових) послуг.

У цьому контексті вирішення проблеми сумісності заслуговує на особливу увагу, оскільки без цього рішення не можна створити жодної ефективної цифрової програми. Слід зазначити, наскільки важливо досягти сумісності між програмним забезпеченням і вмістом та оптимізувати відповідні

стандарти. Одночасно планується вдосконалити чинне законодавство для покращення взаємодії та забезпечення ефективного зв'язку між цифровими компонентами, такими як пристрої, мережі та сховище даних.

Досягнення цієї мети сприятиме інноваціям, економічному зростанню, кращому життю громадян, вирішенню важливих європейських викликів та забезпеченню високої якості життя, таких як краща система охорони здоров'я, безпечне та ефективне транспортне сполучення, сприятиме чистішому навколишньому середовищу, новим можливостям для масмедіа, легкий доступ до публічних електронних послуг та культурного контенту. Крім того, поєднання нових технологій, відкритих технічних умов, інноваційної архітектури та доступності інформації в державному секторі створює більше можливостей для громадян з обмеженими ресурсами.

Програма ISA [59] була прийнята Європейським Парламентом та Радою Європейського Союзу в листопаді 2015 року. Метою програми є підтримка розробки цифрових рішень, які дозволяють державним адміністраціям, бізнесу та європейським громадянам користуватися сумісними транскордонними та міжгалузевими державними послугами. ISA розрахований на період з 1 січня 2016 року по 31 грудня 2020 року. Це стало логічним продовженням програми ISA [53], яка діяла з 2010 по 2015 рік. Особливості нової програми включають: забезпечення належної координації діяльності та взаємодії на рівні ЄС, розробку та прийняття управлінських рішень державними адміністраціями з урахуванням потреб бізнесу та громадян; впровадження необхідних інструментів для поліпшення взаємодії на ЄС та національному рівні на основі місцевого та регіонального рівня впровадження електронного урядування.

Особливо заслуговує на увагу Європейська стратегія взаємодії (EIS), яка містить рекомендації щодо взаємодії, обміну та співпраці між європейськими державними адміністраціями щодо надання європейських державних послуг через національні кордони та сектори.

У березні 2017 року були прийняті нові Європейські рамки оперативної сумісності (EIF) [55] та План дій щодо оперативної сумісності [52] на період

2017-2020 років. Слід зазначити, що план дій щодо взаємодії містить конкретні вказівки щодо створення спільних електронних (цифрових) державних послуг. Зокрема, цей план пропонував конкретні рекомендації державним адміністраціям щодо вдосконалення управління дотриманням норм, побудови взаємовідносин між організаціями та спрощення процесів, необхідних для надання електронних послуг. Крім того, передбачається правове регулювання, що забезпечує сумісність, щоб уникнути перешкод для їх впровадження. Успішне впровадження EIF повинно покращити якість державних послуг у Європі та створити середовище, в якому державні адміністрації можуть працювати разом у цифровій формі.

Сумісність визначається як здатність організацій (державних адміністрацій чи їх асоціацій) взаємодіяти для досягнення спільних та узгоджених цілей на основі обміну інформацією та знаннями між цими організаціями про бізнес-процеси завдяки обміну даними між їхніми ІКТ системами [53, 50].

План дій щодо оперативної сумісності зосереджений на п'яти основних сферах [55]:

1) забезпечити управління, координацію та обмін ініціативами щодо оперативної сумісності, забезпечити регулювання та координацію ініціатив щодо оперативної сумісності на рівні ЄС та на національному рівні та забезпечити виконання та моніторинг виконання плану дій щодо взаємодії;

2) Розробка організаційних рішень щодо сумісності шляхом надання та використання відповідних функцій (наприклад, контракти на сумісність) та артефактів (наприклад, технологічні бізнес-моделі);

3) Для залучення зацікавлених сторін та підвищення обізнаності про взаємодію державні адміністрації слід заохочувати використовувати існуючі та нові рішення, рекомендації та моделі сумісності при застосуванні принципів ЄС. Особлива увага приділяється проектуванню та розробці комунальних послуг на основі потреб користувачів.

4) Розробка, підтримка та розвиток основних систем взаємодії включає наступні етапи: визначення, розробка, вдосконалення, підтримка та розробка загальних послуг та інструментів, стандартів та технічних специфікацій;

5) Розробка, підтримка та розвиток допоміжних засобів для сумісності включає наступний порядок: визначення, розробка, вдосконалення, підтримка та розробка інструментів, які допомагають у впровадженні, оцінці та моніторингу діяльності щодо взаємодії.

Структура рамкової програми із сумісності визначає три типи взаємодії:

A2A (адміністрація до адміністрації), що стосується взаємодії між державними адміністраціями, наприклад державою-членом або установами Європейського Союзу;

A2B (адміністрація до бізнесу), що займається взаємодією між державними адміністраціями (у державах-членах або установах Європейського Союзу) та компаніями;

A2C (адміністрація для громадян), що стосується взаємодії державних адміністрацій (у державах-членах чи установах Європейського Союзу) та громадян.

При впровадженні електронного врядування особливу увагу слід приділяти дотриманню принципів сумісності, а саме субсидіарності (система пріоритетів) та пропорційності, відкритості, прозорості, багаторазовості, технологічній нейтральності та передачі даних; щодо орієнтації на користувачів, включення та доступність, безпеки та захисту даних, багатомовності, спрощення адміністрування, зберігання інформації, оцінки ефективності та результативності [53].

Joinup - це спільна платформа, створена Європейською Комісією та фінансується Європейським Союзом для створення взаємодії між урядом, бізнесом та громадянами (за допомогою програми ISA2). Ця платформа має декілька сервісів, за допомогою яких експерти електронного уряду можуть ділитися своїм досвідом між собою. Крім того, пріоритетом виступає пошук,

вибір, повторне використання, розробка та впровадження різноманітних рішень щодо забезпечення сумісності.

На основі цієї платформи можна отримати цікавий та корисний досвід для України, щоб забезпечити сумісність у впровадженні електронного урядування на місцевому рівні у Франції (Бургундський регіон) та Бельгії (регіон Фландрії).

OSLO - Відкриті стандарти місцевого самоврядування у Фландрії [64] - це стратегія вдосконалення надання державних послуг із використанням сучасних ІКТ, заснована на припущенні, що громадяни та підприємства мають лише одне прохання отримати від свого уряду і в майбутньому що вам потрібно, а надалі це робиться автоматично. Ця стратегія покликана полегшити взаємодію між електронними державними системами, оскільки вона дає змогу відобразити існуючі моделі даних. Це дає державним адміністраціям можливість налагодити транскордонну та міжгалузеву взаємодію.

Особливістю OSLO є те, що це результат державно-приватного партнерства, ініційованого V-ICT-OR (Фламандська асоціація учасників розвитку інформаційних та комунікаційних технологій на місцевому рівні) та фінансується фламандськими компаніями, які ІКТ пропонують послуги та місцеве самоврядування. Метою цієї асоціації є сприяння взаємній співпраці та взаємодії, а також підтримка співпраці між різними рівнями управління.

Проект розпочався у лютому 2012 року, коли була сформована робоча група місцевих, регіональних та федеральних адміністрацій та постачальників послуг ІКТ для досягнення консенсусу щодо стандартів обміну інформацією. Вперше робоча група підбила підсумки по понад 60 завдань, пов'язаних з обміном інформацією для місцевих органів влади у Фландрії, у чотирьох напрямках: особистість, організація, місцезнаходження та державна служба.

Словник OSLO є спрощеною, багаторазовою та розширюваною моделлю даних, що охоплює стандарти фламандського проекту OSLO щодо основних словників "людина", "компанія", "місцезнаходження" та "державна служба", які створені на європейському рівні в Контекст програми ISA (Рішення про сумісність європейських публічних адміністрацій) Європейського Союзу. Ці

чотири базові словники є спрощеними, багаторазовими та розширеними специфікаціями для обміну інформацією.

Цей підхід ґрунтується на існуючих проблемах, а саме на тому, що самі державні послуги документуються в одній організації по-різному відповідно до національних, регіональних чи місцевих моделей державної служби. Крім того, опис державних послуг через портали електронного уряду, як правило, не структурований і не піддається машиночитанню. Цей фрагментований погляд на концепцію державної служби та відсутність машиночитаних описів державних послуг впливають на якість та ефективність надання державних послуг, збільшують адміністративне навантаження та роблять послуги дорожчими для громадян і заважають ефективному впровадженню електронних послуг та створенню єдиного цифрового ринку.

Словник OSLO забезпечує технологію, яка охоплює незалежне, спільне представлення державною адміністрацією контактної інформації, місцезнаходження та послуг. Таким чином, словниковий запас є загальною основою для існуючих національних, регіональних та місцевих моделей державної служби. Цей словник дозволяє подолати мовні бар'єри та обмінятися послугами та інформацією в різних електронних системах управління.

Іншим цікавим та корисним досвідом для ефективного впровадження електронного урядування на місцевому та регіональному рівні є французький досвід забезпечення взаємодії у наданні електронних послуг завдяки E-Bourgogne [61] - платформі, яка підтримує 20 електронних послуг понад 2000 місцевим організаціям громадянського суспільства в регіоні Бургундії (Франція), муніципалітетам, містам та іншим місцевим юридичним особам.

Перші три оперативні служби E-Бургундії:

1. PROCURE (ЗАКУПІВЛЯ) – е-сервіс для електронних закупівель (перша електронна послуга на платформі E-Bourgogne).

2. Єдиний вхід для компаній, які звертаються за фінансовою підтримкою та / або потребують підтримки для свого бізнесу в Бургундії "J'entreprenns en Bourgogne".

3. Оцифровка юридичних та бухгалтерських документів між місцевими органами влади та центральними адміністраціями.

PROCURE - це електронна послуга, яка забезпечує необмежений доступ до всіх регіональних державних тендерів з метою спрощення та зменшення витрат на подання заявок. Е-Бургундія організована з використанням конкретної моделі управління, яка включає всі зацікавлені сторони регіональних юридичних осіб - місцеві органи влади (LA) та місцеві юридичні особи (LLE). Ця модель управління забезпечує безперервність надання послуг незалежно від політичних змін. GIP надає послуги всім юридичним особам, які є автономними з точки зору закупівель (юридичні особи, університети, середні школи, торгові палати тощо) та представляють їхні індивідуальні інтереси.

Платформа е-Bourgogne та е-послуги відповідають французьким стандартам сумісності, які, в свою чергу, відповідають європейським директивам. Перевага надається програмному забезпеченню з відкритим кодом

З початку 2005 року на платформі е-Bourgogne було опубліковано 23 000 пропозицій, що призвело до завантаження 200 000 документів (до січня 2009 року). До грудня 2011 року цією послугою користувалося 17 000 компаній. Зараз керівництво Е-Bourgogne є державним холдингом GIP (Publikationsgruppe d'Interet Public), який об'єднав 2000 місцевих організацій. Економія коштів за допомогою PROCURE становить до 6 000 000 € на рік, а заощаджені 5 000 000 аркушів навіть не враховуються. Опитування Бургундії eGOV показують дуже високий рівень задоволеності отриманими послугами. Майже 90% місцевих організацій дуже задоволені платформою. Послуга PROCURE є їх головним пріоритетом.

Крім того, компанії все більше зацікавлені в участі у відкритих тендерах, особливо малі та середні підприємства, які мають легший доступ до цих тендерів. Бургундська регіональна рада звернулася до Європейської комісії з

проханням перевірити електронну послугу PROCURE в інших європейських регіонах. Проект розпочався на початку 2007 року та тривав 2 роки у 5 регіонах: Центральна Чехія, П'ємонт (Італія), Уддевалла (Швеція), Бретань (Франція), Гваделупа. Результати та ключові висновки були опубліковані 17 березня 2009 р. у Брюсселі. Найдивовижнішим було повернення інвестицій у розмірі понад 10 000 000 євро.

Отже, нова система взаємодії Європейського Союзу (ЄІФ) повинна сприяти створенню єдиного європейського ринку. Державний сектор, на частку якого припадає понад чверть загальної зайнятості і який за рахунок державних закупівель становить близько п'ятої частини ВВП Європейського Союзу, відіграє важливу роль на єдиному ринку цифрових послуг як регулятор, постачальник послуг та роботодавець.

З 2010 року Європейський Союз поєднує розвиток електронного урядування з вирішенням проблеми забезпечення сумісності. Пріоритетними є проектування, розробка та повторне використання. Особлива увага приділяється розробці та розповсюдженню програмного забезпечення з відкритим кодом серед усіх зацікавлених користувачів.

Концепція розвитку електронного адмініструваннях в Україні [39] спрямована на забезпечення сумісності, хоча вона розглядається лише в контексті розвитку організаційної, технічної та семантичної взаємодії інформаційно-телекомунікаційних систем органів державної влади. Вони також передбачають створення, розробку та використання інформаційно-телекомунікаційних систем державними органами, що повинно здійснюватися з урахуванням необхідності їх сумісності з базовою інформаційно-телекомунікаційною інфраструктурою електронного урядування та вимогами законодавства в галузі захисту інформації ЄС .

Однак цей підхід не враховує загальноєвропейські правила та вимоги щодо забезпечення оперативної сумісності, зокрема дотримання принципів взаємодії, а саме субсидіарності та пропорційності, відкритості, прозорості, повторного використання, технологічної нейтральності та портативності даних,

орієнтованості на користувача, включеності та доступності, безпеки та захисту даних, багатомовність, спрощення адміністрування, збереження інформації, оцінка ефективності та результативності.

Як результат, цих принципів потрібно дотримуватися при запровадженні електронного урядування як на національному, так і на місцевому рівнях в Україні. Це допоможе подолати існуючі проблеми та перешкоди на цьому шляху, а також заощадить гроші та сприятиме забезпеченню високоякісного доступного електронних послуг для громадян та бізнесу, а також створення загальноєвропейського цифрового ринку.

3.2. Пріоритетні напрями програми цифрового розвитку на період 2021-2025 рр. м. Хмельницького

У зв'язку із закінченням терміну дії програми впровадження електронного урядування в Хмельницькій міській раді на період 2015-2020 років, міської цільової програми забезпечення надання комплексної послуги «eMalyatko» у Хмельницькому на 2020 рік відповідно до Стратегії розвитку міста Хмельницького до 2025 року та Плану заходів щодо реалізації Стратегії розвитку міста Хмельницького на період 2021-2025 років є необхідність в прийнятті програми цифрового розвитку на період 2021-2025 рр. і проект даної програми розробляється.

Створення програми забезпечить реалізацію державної та місцевої політики у сфері електронного урядування та електронної демократії, розвитку інформаційного суспільства, цифрових навичок та цифрових прав громадян, відкритих даних, розвитку місцевих електронних інформаційних ресурсів та взаємодій, а також ефективні управлінські рішення цифрового розвитку м. Хмельницького.

Програма спрямована на реалізацію політики впровадження інформатизації, оцифрування, цифрового розвитку, цифрових інновацій, електронного уряду та електронної демократії та створює ефективні механізми

управління із застосуванням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та передбачає:

- створення електронних інформаційних ресурсів міської ради та її виконавчих органів;
- змінення принципів управління виконавчих органів міської ради, їх взаємодії між собою, населенням та економікою;
- забезпечення відкритого діалогу між владою, громадянами та бізнесом;
- створення сприятливих умов для підприємницької діяльності;
- встановлення основних принципів розвитку інформаційно-комунікаційних технологій;
- впровадження електронних послуг (сервісів), у тому числі шляхом переробки адміністративних, соціальних та інших державних послуг;
- підвищення ефективності управління містом;
- сприяння створенню безпечних та комфортних умов проживання.

Отже, значним завданням на майбутні роки є розвиток власних цифрових технологій та інновацій, їх широке використання для вдосконалення управління громадами, надання державних послуг та високого рівня спілкування з їхніми мешканцями та компаніями.

Хмельницький став одним із провідних міст, що успішно впроваджує новітні інформаційні технології у діяльності міської ради та її виконавчих органів та розвиває електронну демократію.

В рамках співпраці в проектах «Підтримка провідних організацій у боротьбі з корупцією в Україні» (SACCI) та за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) впроваджується геоінформаційна система (далі - ГІС). : адресний реєстр, містобудівний кадастр, міський земельний реєстр, рекламні матеріали, тимчасові споруди, соціальні та культурні установи. Запуск геопорталу Хмельницької міської ради <https://gis.khm.gov.ua/>, який забезпечує безкоштовний доступ до геопросторових даних об'єктів у місті. Впровадження ГІС є актуальним проте вимагає подальшого розвитку.

Дев'ять виконавчих органів міської ради працюють над запровадженням електронної системи документообігу та системи управління бухгалтерським обліком. Потрібно продовжити впровадження цих систем.

Технічна підтримка та функціональність існуючих інформаційних та телекомунікаційних систем повинні забезпечуватися цілодобово (24/7). Багато інших процесів діяльності органів виконавчої влади вимагають цифрового розвитку, цифрової трансформації та оцифровки.

Важливим завданням залишається придбання обладнання для підтримки діяльності міської ради та її виконавчих органів, включаючи функціонування центру надання адміністративних послуг, включаючи філії та віддалені робочі місця (60% серверів, мережі та обладнання в робочі місця потребують заміни). Станом на 1 листопада 2020 року до корпоративної мережі було підключено 525 внутрішніх користувачів. У зв'язку зі створенням Хмельницької територіальної громади слід значно збільшити кількість робочих місць, які повинні працювати в єдиній інформаційно-телекомунікаційній системі.

Введена система відеоспостереження за містом. Однак у місцях з великим скупченням людей, на вулицях, перехрестях, у місцях з об'єктами, пам'ятниками, а також об'єктами соціально-культурного призначення підключено лише 230 відеокамер, що становить менше 50% потреби.

У місті не існує ситуаційного центру, який би забезпечував координацію та інформацію мешканців.

Порівняно з іншими містами, рівень використання цифрових технологій у розвитку комунальної інфраструктури, підтримці та поліпшенні екологічного стану тощо залишається низьким. Тому вирішення проблем підвищення рівня безпеки громадян, екологічного стану та захисту важливих інфраструктур є надзвичайно важливим.

Питання забезпечення належного рівня інформаційної безпеки та створення кіберфізичного простору для захисту інформаційно-телекомунікаційних систем та створення комплексних систем захисту інформації (КСЗІ) залишаються нагальними.

Основні напрямки впровадження електронного урядування у Хмельницькій міській раді, що вони були запроваджені у 2015-2020 роках, є актуальними та продовжуються.

Впровадження цифрового розвитку дає можливість створити якісно нові форми організації діяльності міської ради, її взаємодії з громадянами та бізнесом шляхом забезпечення прозорості, підзвітності, швидкості та ефективності у наданні послуг, використанні інформаційно-комунікаційних технологій та створенні шляхів посилення впливу суспільства на можливості прийняття рішень в Інтернеті.

Розробка програми здійснювалась з урахуванням сучасних світових тенденцій розвитку інформаційних технологій, а також відповідно до потреб та можливостей суспільства. При розробці програми були поставлені наступні цілі:

1. дотримання принципів відкритості та підзвітності влади;
2. посилення впливу інформатизації та інформаційних технологій на проблеми міської ради;
3. визначення головної мети, принципів та вибір пріоритетних напрямків цифрового розвитку на період 2021-2025 рр .;
4. складання основних завдань в пріоритетних сферах інформатизації;
5. встановлення напрямків організаційного та ресурсного забезпечення реалізації основних видів діяльності програми та впливу результатів її реалізації.

Основними кроками є:

- підтримка та розробка офіційного веб-сайту, порталу відкритих даних, внутрішнього порталу та веб-сайтів секторів Хмельницької міської ради та її виконавчих органів;
- відкритість та доступність інформації про діяльність Хмельницької міської ради та її виконавчих органів, належний доступ до нормативних актів, розвиток електронної демократії;

- впровадження єдиної інформаційної системи суспільства, розвиток електронних державних послуг та сервісів, підключення до системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів;
- впровадження електронного документообігу, інформаційних систем обліку та адміністрування комунального майна, створення електронного архіву;
- впровадження та функціонування геоінформаційної системи та забезпечення доступу до геопорталу;
- забезпечення надійного матеріального зв'язку та комп'ютерної бази для всіх компонентів електронної системи управління та вжиття заходів для їх безперебійного функціонування;
- поліпшення внутрішньої роботи апарату міської ради та підпорядкованих установ шляхом модернізації технічного обладнання та створення умов для використання інформаційних технологій для внутрішньої роботи (доступ до всіх робочих місць в Інтернеті, електронною поштою, у мережевих програмних системах тощо);
- підвищення рівня безпеки громадян, захист важливих інфраструктурних та стратегічних об'єктів;
- забезпечити функціонування реєстру територіальних громад та формування інформації для сприяння наданню державних та соціальних послуг;
- підвищення цифрової грамотності керівників міської ради та громадян;
- вдосконалення систем оплати комунальних та інших послуг;
- впровадження інформаційних систем та управління містом;
- доступ до інформації для людей з особливими потребами.

Прийняття програми забезпечить подальший розвиток інформаційних технологій Хмельницької міської ради.

В результаті реалізації цілей можна сподіватись на результат:

- політика цифрового розвитку реалізується відповідно до принципів відкритості, прозорості, багаторазового використання, технологічної нейтральності, сумісності, безпеки, інклюзивності та доступності.
- створення інформаційних систем, веб-сайтів та порталів;
- підвищення якості надання адміністративних та соціальних послуг, обміну даними для надання електронних послуг для зв'язку з національними інформаційними системами;
- створення та розвиток відкритих даних;
- високий ступінь автоматизації бізнес-процесів у виконавчих органах міської ради;
- функціонування та розвиток інформаційно-телекомунікаційних систем як основи цифрового розвитку;
- високий рівень цифрової грамотності серед керівників міської ради та громадян, які користуються цифровими послугами;
- впровадження цифрових технологій у побудову інфраструктури життєзабезпечення;
- збільшення участі та ініціативи громадян у процесах розвитку та місцевого самоврядування за допомогою інструментів електронної демократії, участі у проектах, програмах та освітніх заходах;
- впровадження інноваційних проектів для ініціатив.

Добре розвинена інформаційна інфраструктура, наявність більш швидкої та надійної інформації сприяє:

- вдосконалення моделі місцевого самоврядування для прийняття обґрунтованих рішень та підвищення ефективності роботи міської ради та її виконавчих органів;
- розвиток інформаційного суспільства та запровадження електронного уряду та електронної демократії у Хмельницькій міській раді;
- створення комфортних та безпечних умов для життя та розвитку бізнесу завдяки реалізованим цифровим можливостям.

Успіх реалізації програмних заходів буде відображений у таких ключових показниках:

1. працюючий оновлений веб-сайт міської ради та кількість відвідувань;
2. кількість офісів органів виконавчої влади, підключених до мережі передачі даних;
3. кількість опублікованих відкритих даних;
4. кількість відкритих реєстрів та об'єктів, опублікованих на геопорталі;
5. кількість електронних послуг та сервісів, що надаються через «кабінет мешканця»;
6. кількість впроваджених послуг електронного уряду та електронної демократії;
7. кількість інструментів, впроваджених для автоматизації внутрішніх бізнес-процесів міської ради;
8. кількість камер відеоспостереження;
9. створений ситуаційний центр;
10. кількість інформаційно-просвітницьких заходів.

Організація впровадження та координація заходів щодо реалізації програми здійснюється відповідальним виконавцем програми ХМКП "Хмельницькінфоцентр".

Контроль за виконанням програми здійснює постійно діюча депутатська комісія з питань містобудування, земельних відносин та охорони навколишнього середовища.

ХМКП "Хмельницькінфоцентр" готує і подає на розгляд депутатам щороку до 1 березня звіт про виконання основних заходів програми та передає їх депутатам на експертизу.

За необхідності діяльність програми може бути адаптована з урахуванням потреб, соціально-економічних та фінансових можливостей бюджету. Для

реалізації основних напрямків діяльності Програми можуть бути прийняті додаткові цільові програми.

Виконання програмних заходів здійснюється виконавцями, а за необхідності - рішенням виконавчого комітету Хмельницької міської ради.

Діяльність Програми фінансується за рахунок і в межах муніципального бюджету, виділеного на відповідний фінансовий рік, коштів комунальних підприємств та інших джерел фінансування, які не заборонені чинним законодавством.

Обсяг фінансування програмних заходів із бюджету громади затверджується щорічно міською радою як частина видатків бюджету громади на цей рік.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі вирішено актуальне наукове завдання, яке полягає у теоретичному обґрунтуванні механізмів впровадження електронного урядування на місцевому рівні й розробці рекомендацій для удосконалення розвитку електронного урядування на місцевому рівні в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду.

Отримані в ході дослідження результати підтверджують досягнення поставленої мети й вирішення завдань, дають підстави сформулювати такі висновки і практичні рекомендації.

1. Проаналізовано та виокремлено два основні підходи до розгляду сутності поняття «електронне урядування»: перший - ототожнення сутності понять «електронне урядування» та «електронний уряд», де основними завданнями є забезпечення доступу до інформації та надання електронних послуг громадянам та бізнесу; другий - доповнення вищезгаданих завдань демократичною складовою - електронною демократією, яка передбачає залучення громадян до процесу вироблення та прийняття управлінських рішень за допомогою сучасних інформаційних і комунікаційних технологій, оцінку та контроль за діяльністю органів влади.

2. Проаналізовано нормативно-правове регулювання розвитку електронного урядування в Україні, визначено його вплив на впровадження електронного урядування на місцевому рівні, виявлені проблеми, не вирішені в правовому полі електронного урядування на місцевому рівні.

Запропоновано доповнення до прийнятих Концепції розвитку електронного урядування в Україні (2017) та Концепції розвитку електронної демократії в Україні (2017) у частині особливостей і важливості розвитку електронного урядування та електронної демократії на місцевому рівні, посилення дії нормативно-правових актів, які приймаються на рівні Кабінету Міністрів України та відповідальних центральних органів виконавчої влади, але не є обов'язковими для виконання органами місцевого самоврядування та об'єднаними територіальними громадами, мають для них рекомендаційний

характер.

3. Доведено, що місто Хмельницький є одним із лідерів впровадження електронного урядування на місцевому рівні, бо практично втілює відкриту владу через відкриту інформацію, відкриту комунікацію, відкриті дані, електронні послуги.

4. Зроблено характеристику MyCity - єдиної інформаційної системи міста Хмельницького. Для громадян портал забезпечує отримання актуальної інформації про місто, для бізнесу - дозволить ефективніше оцінювати тенденції ринку, просувати товари та послуги, мати рівний доступ до об'єктів та ресурсів комунального майна. А для влади - це зручний ресурс для оприлюднення даних, який сприяє прийняттю ефективних рішень та покращенню комунікації.

5. Досліджено кращі зарубіжні практики електронного урядування на місцевому рівні та можливості імплементації в Україні досвіду вирішення проблем сумісності, налагодження координації між усіма рівнями влади - центральним, регіональним і місцевим, розвитку розумних міст, створення «живих лабораторій», залучення громадян до процесу прийняття рішень.

Доведено важливість досвіду Німеччини щодо налагодження координації між усіма рівнями влади (центральним, регіональним і місцевим) та можливості розробляти і втілювати власні проекти електронного урядування; Нової Зеландії - у розробці порталів місцевих рад, які пропонують різноманітні е-послуги, що роблять життя громадян у їх містах більш зручним та комфортним; Фінляндії - стратегії Six City, метою якої є зміцнення конкурентоспроможності Фінляндії за допомогою шести найбільших міст країни, як осередків інноваційного розвитку, тестування інновацій, а також підвищення продуктивності; Бельгії - у впровадженні OSLO - Відкриті стандарти для місцевих адміністрацій. Виявлено, що одним із найбільш презентативних для розвитку електронного урядування на місцевому рівні є досвід «розумного» району Каласатама міста Гельсінкі, який став експериментальним майданчиком для інновацій у побудові розумної інфраструктури і міських послуг.

6. Обґрунтовано реальні кроки цифрового розвитку Хмельницького,

що надають можливість створити якісно нові форми організації діяльності міської ради, її взаємодії з громадянами та бізнесом шляхом забезпечення прозорості, підзвітності, швидкості та ефективності у наданні послуг, використанні інформаційно-комунікаційних технологій та створенні шляхів посилення впливу суспільства на можливості прийняття рішень в Інтернеті. Програма спрямована на реалізацію політики впровадження інформатизації, оцифрування, цифрового розвитку, цифрових інновацій, електронного уряду та електронної демократії та створює ефективні механізми управління із застосуванням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баранов О. А. «Інформаційне право України: стан, проблеми, перспективи.» К. : Видавничий дім "СофтПрес", 2005. 316с.
2. Власенко Р.В. Категорійно-понятійний апарат кадрового забезпечення електронного урядування. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. - № 5. - С. 132-136. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2015_5_30
3. Гнатюк С. Л., С.І. Здіорук Проблеми становлення інформаційного суспільства в Україні. Київ. 2015. № 1. С. 95-101.
4. Голобуцький О. Концепція електронного урядування і сучасні потреби України. Політичний менеджмент: навч.-метод. посіб. 2016. № 5 (14). С. 75-86.
5. Демкова М. Електронне урядування: світовий досвід та українські реалії. Електронне урядування: окремі аспекти становлення: Вісник Програми сприяння Парламенту України. К., 2016. С. 33-57.
6. Дмитренко В. І. Нормативно-правове регулювання впровадження електронного урядування на місцевому рівні в Україні. *Право та державне управління*. № 4 (29). Том 2. 2017. С. 55-61.
7. Дмитренко В. І. Сучасні тенденції впровадження електронного урядування в Німеччині: досвід координації на місцевому та державному рівнях. *Державно-управлінські студії*. № 1. 2018. Електронне фахове видання. URL: <http://www.dus.nayka.com.ua/>
8. Дмитренко В.І., Чукут С.А. Сумісність як необхідна умова впровадження електронного урядування: досвід Європейського Союзу. *Публічне урядування*. № 5 (10). 2017. С. 293-303.
9. [Дрешпак В.](#) Розвиток електронного урядування як напрям державної інформаційної політики України: організаційний аспект. [Державне управління та місцеве самоврядування](#). Електронне фахове видання. 2012. Вип. 4. С. 78-87. ШБ: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dums_2012_4_12. (дата звернення: 23.11.2018).
10. Дрожжинов В. И., Штрик А. А. Электронные правительства и

повышение конкурентоспособности стран – членов ЕС. Технологии информационного общества – Интернет и современное общество: материалы Всероссийской объединенной конференции. СПб., 2016. С. 143.

11. Кондаков К.Г., Надюк З.О. Удосконалення комплексного механізму державного управління процесом впровадження е-урядування на регіональному рівні. *Аспекти публічного управління*. 2016. Вип. 37-38. С. 76-83.

12. Коновал В.О. Механізми впровадження електронного урядування: регіональний аспект на прикладі міста Києва. *Управління сучасним містом: Щомісячний науково-практичний журнал*. № 1-2/1-6(49-50). 2013. К., 2015. С. 13-22.

13. Концепція розвитку електронного урядування в Україні / О.А. Баранов, М.С. Демкова, С.В. Дзюба, А.В. Єфанов, І.Б. Жилияєв, Е.Л. Клепець, Ю.Місников, О.Арво, Т.В. Попова, І.А. Рубан, А.І. Семенченко, С.А. Чукут. За ред. А.І. Семенченко, 2009. 16 с. URL: http://www.irf.ua/files/ukr/conception_final.pdf (дата звернення: 23.11.2018).

14. Концепція розвитку електронного урядування в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2017 р. № 649-р. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=250287124>

15. Куспяк І.С. Основні теоретичні підходи до поняття «електронне урядування»: порівняльний аналіз. Актуальні проблеми політики: зб. наук. пр. / ред. кол. : С.В. Ківалов (голов. ред.), Л.І. Кормич (заст. голов. ред.), Ю.П. Аленін та ін.; МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. Одеса: Фенікс, 2010. Вип. 40. С. 391-400.

16. Мазур О. Г. Сучасні тенденції упровадження електронного урядування в публічному управлінні: зарубіжний досвід. *Аспекти публічного управління*, 2019 Т. 7, № 12. С. 147-156.

17. Про адміністративні послуги: Закон України. ЦКК <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>. (дата звернення: 23.11.2018).

18. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 року. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>.

19. Про електронний цифровий підпис: Закон України від 22 трав. 2003 р. №852-ІУ. ШБ: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/852-15>.

20. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-ІУ. ШБ: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/851-15>.

21. Про затвердження Положення про відкриті дані Хмельницької міської ради. Рішення сесії міської ради від 11 квітня 2018 року № 20. URL:<http://khm.gov.ua/content/publiczna-informaciya-u-formi-vidkrytyh-danyh>

22. Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних від 21.10.2015 № 835 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/835-2015-%D0%BF#Text>.

23. Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 року № 835

24. Про затвердження Порядку застосування електронного цифрового підпису органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями державної форми власності: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 р. №1452. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1452-2004-п>

25. Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плану пріоритетних дій Уряду на 2017 рік: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.04.2017 р. № 275-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-%D1%80>.

26. Про затвердження Типового порядку здійснення електронного документообігу в органах виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 р. №1453. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1453-2004-^> (дата звернення: 23.11.2018).

27. Про захист персональних даних: Закон України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>. (дата звернення: 23.11.2018).

28. Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи

«Електронний Уряд»: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2003 року № 208. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/208-2003-%D0%BF>. (дата звернення: 23.11.2018).

29. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657- XII. ЦКК <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>. (дата звернення: 23.11.2018).

30. Про Концепцію Державної цільової програми створення та функціонування інформаційної системи надання адміністративних послуг на період до 2017 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 614. URL.: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

31. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. №280/97-ВР.URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.

32. Про Національну програму інформатизації: Закон України від 4 лютого 1998 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 27-28. С. 181.

33. Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 рр.:Закон України від 09 січня 2007. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/537-16>. (дата звернення: 23.11.2018).

34. Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади: постанова Кабінету Міністрів України від 4 січня 2002 р. № 3. *Офіційний вісник України*. 2002. № 2. С. 5-7.

35. Про приєднання Хмельницької міської ради та її виконавчих органів до Міжнародної Хартії відкритих даних. Рішення сесії міської ради від 14 грудня 2018 року № 73. URL: <http://khm.gov.ua/content/publiczna-informaciya-u-formi-vidkrytyh-danyh>

36. Про створення робочої групи з впровадження системи відкритих даних міста Хмельницького. Розпорядження міського голови від 21.08.2017 № 214-р URL: <http://khm.gov.ua/content/publiczna-informaciya-u-formi-vidkrytyh-danyh>

37. Про Стратегію збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2020 року: рішення 38 сесії Вінницької обласної Ради 6

скликання від 24.06.2015 р. № 893. URL: <https://vinrada.gov.ua/proekt-strategi%D0%87-regionalnogo-rozvitku-vinnicko%D0%87-oblasti-na-period-do-2020-roku.htm> (дата звернення: 23.11.2018).

38. Про Стратегію сталого розвитку «Україна - 2020». Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>. (дата звернення: 23.11.2018).

39. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.12.2010 р. № 2250-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2250-2010-%D1%80>

40. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2017 р. № 649-р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80>

41. Про схвалення Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.11.2016 р. № 918-р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/918-2016-%D1%80>.

42. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.01. 2018 р. № 67-р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/>. (дата звернення: 23.11.2018).

43. Про схвалення Стратегії реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні на період до 2017 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.03.2015 р. № 227-р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/227-2015-%D1%80#n9>.

44. Радченко С.В. Особливості систем електронного документообігу у державних органах України. Архіви України. 2013. № 4. С. 39-53. URL: http://www.archives.gov.ua/Publicat/AU/AU_4_2013/02.pdf.

45. Статистичні дані участі в різних акціях. URL: http://www.vaalitutkimus.fi/fi/suora_osallistuminen/kuntalaiset_eri_vaikuttamisk_einojen.html

46. Степанов В. Ю. Концептуальні аспекти управління в сучасному інформаційному просторі. *Теорія та практика державного управління*. 2010. - Вип. 1. С. 29-34. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpdu_2010_1_6.
47. Хмельницька міська рада. URL: <https://khm.gov.ua/>
48. Чукут С., Загвойська О. Європейські виміри підготовки магістрів з електронного урядування для забезпечення сумісності е-послуг. *Вісник державної служби України*. 2009. №1. С. 78-81.
49. Чукут С.А. Вітчизняний і зарубіжний досвід впровадження електронного урядування. *Збірник матеріалів "День електронного урядування - 2008"*. 2008. 128 с.
50. [Airaksinen Miimu, Kokkala Matti. Smart City](#) VTT Research Highlights: 12VTT,Espoo,2015.134p.URL: <http://www.vtt.fi/inf/pdf/researchhighlights/2015/R12.pdf>.
51. Backus M. (2001). E-Governance and Developing Countries, Introduction and examples, Research Report, No. 3. April. 2001. 51 p.
52. COM(2010) 744 final, Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of Regions: Towards interoperability for European public services, Brussels, 16.12.2010. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52017DC0134>
53. COM(2017) 134 final ANNEX 1 to the to the Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of Region: European Interoperability Framework. Implementation Strategy. Interoperability Action Plan, Brussels, 23.3.2017. URL: http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2c2f2554-0faf-11e7-8a35-01aa75ed71a1.0017.02/DOC_2&format=PDF
54. COM(2017) 134 final ANNEX 2 to the Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of Region: European Interoperability Framework - Implementation Strategy, Brussels, 23.3.2017. URL: <http://eur->

lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2c2f2554-0faf-11e7-8a35-01aa75ed71a1.0017.02/DOC_3&format=PDF (дата звернення: 23.11.2018).

55. Cosgrave E., Arbuthnot K., Tryfonas T. (2013). Living labs, innovation districts and information marketplaces: A systems approach for smart cities. *Procedia Computer Science* 16. P. 668-677.

56. Council of Europe [Електронний ресурс]. URL: <http://www.coe.int/T/E/Com/Files/Themes/e-voting/definition.asp>.

57. Dawes S.S. Governance in the digital age: A research and action framework for an uncertain future Government Information Quarterly Volume 26, Issue 2, April, 2009. P. 257-264.

58. Dawes S.S. The Evolution and Continuing Challenges of E- Governance, 2008.

59. DECISION (EU) 2015/2240 of the European Parliament and of the Council: Establishing a programme on interoperability solutions and common frameworks for European public administrations, businesses and citizens (ISA2 programme) as a means for modernising the public sector, Brussels, 25.11.2015. URL: https://ec.europa.eu/isa2/sites/isa/files/celex_en.pdf

60. Digital Agenda for Europe // European <http://ec.europa.eu/digital-agenda/digital-agendaeurope>.

61. E-Bourgogne regional shared eGOV platform (e-bourgogne) [Електронний ресурс]. URL: <https://joinup.ec.europa.eu/document/e-bourgogne-regional-shared-egov-platform-e-bourgogne> (дата звернення: 23.11.2018)

62. First published: 21 October 2008. URL: <https://doi.org/10.1111/j.1540-6210.2008.00981>. (дата звернення: 23.11.2018)

63. OSLO - Open Standards for Local Administrations in Flanders solution URL: <https://joinup.ec.europa.eu/collection/oslo-open-standards-local-administrations-flanders>. (дата звернення: 23.11.2018).

64. Shefali Virkar. Source Re-Engaging the Public through E-Consultation in the Government 2.0 Landscape title: Encyclopedia of Information Science and Technology, Third Edition, Edited by Dr. Mehdi Krosrow-Pour.

Виконав: студент магістратури
за спеціальністю 281 Публічне
управління та адміністрування
заочної форми навчання

_____ В.В.Худецький

Науковий керівник:

доцент кафедри публічного
управління та адміністрування,
к.держ.упр.

_____ Л.П. Требик

Робота допущена до захисту:

завідувач кафедри публічного
управління та адміністрування,
д.держ.упр., доцент

_____ Е.В. Щепанський